

Pääsykoe 2020, toinen vaihe 24.6.

Kysymys 1. (0-15p.)

Kuvittele, että ihmisen aivoista löydetään piirre X, jonka määrän suhteen yksilöt eroavat toisistaan. Piirre X ennustaa menestystä filosofian opinnoissa. Mitä enemmän yksilöllä on piirrettä X, sitä suuremmalla todennäköisyydellä hän menestyy hyvin filosofian opinnoissaan. Kuvittele lisäksi, että piirteen X määrä voidaan luotettavasti mitata eräällä aivokuvantamisen menetelmällä.

Dosentti Flygel väittää, että piirteen X aivokuvantaminen olisi eettisesti erinomainen menetelmä filosofian opiskelijavalintaan. Muodosta ennakkomateriaaleja soveltaen perusteluja dosentti Flygelin väitteen puolesta ja sitä vastaan. Arvioi esittämäsi perustelut. (Max 15p)

Kriteerit:

Ilmaisun johdonmukaisuus ja sujuvuus (0-2p). Ohje: "Vastausten tulee olla hyvää suomen kieltä, selkeästi jäsenneltyjä ja kokonaisin virkkein kirjoitettuja. Vastauksen tulee muodostaa ajatuksellinen kokonaisuus."

Kohdista a-s yhteensä 0-13p. Huom! Täydet 13 pistettä eivät edellytä kaikkien alla lueteltujen näkökohtien mainitsemista, vaan kustakin näkökohdasta tulee pisteitä alla esitettyyn tapaan.

- a. Ennustavasta aivojen kuvantamisesta voi olla hyötyä/haittaa hakijalle. (Neuroetiikka) (Maininta hyöty 0,5p + oma sovellus 1p; maininta haitta 0,5p + oma sovellus 1p)
- b. Ennustavasta aivojen kuvantamisesta saattaa olla hyötyä/haittaa yhteiskunnalle. (Neuroetiikka) (Maininta hyöty 0,5p + oma sovellus 1p; maininta haitta 0,5p + oma sovellus 1p)
- c. Hakijoiden vastuu piirteistään (Neuroetiikka) (1p)
- d. Yksityisyyden suojaan liittyvät kysymykset (Neuroetiikka) (1p)
- e. Paranteluun liittyvät kysymykset. (Neuroetiikka) (1p)
- f. Testin turvallisuuteen liittyvät kysymykset. (Neuroetiikka) (1p)
- g. Ihmisoikeuksiin liittyvät huomiot (Ihmisoikeudet) (Maininta 0,5p + oma sovellus 1p)
- h. Yliopiston tai hakukokeen järjestäjien veloitteet hakijoita kohtaan (Ihmisoikeudet) (1p)
- i. Riskinarvion ja -hallintaan liittyvät huomiot (Riskianalyysi ja ennaltavaraantumisen periaate) (1p)
- j. Ennaltavaraantumisen periaate (Riskianalyysi ja ennaltavaraantumisen periaate) (1p)
- k. Velvollisuusetiikkaan liittyvät huomiot (Etiikka) (Maininta 1p + oma sovellus 1p)
- l. Hyve-etiikkaan liittyvät huomiot (Etiikka) (Maininta 1p + oma sovellus 1p)
- m. Seurausetiikkaan liittyvät huomiot: muut kuin kohdissa a, b, n, o ja p. (Etiikka) (Nimeäminen 0,5p + oma sovellus 1p)
- n. Utilitarismiin liittyvät huomiot: muut kuin kohdissa a, b, m, o ja p (Utilitarismi) (Nimeäminen 0,5p + oma sovellus 1p)
- o. Kriteeri poistettu
- p. Painotettu utilitarismi (Utilitarismi) (0,5p + oma sovellus 1p)

- q. Distributiiviset periaatteet (Utilitarismi) (0,5 p + oma sovellus 1p)
- r. Analogiavertailu muuhun relevanttiin kontekstiin (1p)
- s. Muu aiheen kannalta relevantti seikka (1p jokaisesta, max yhteensä 4p)

Huom!

- Kuvantamisen epätarkkuuteen tai virheisiin vetoavista väitteistä ei saa pisteitä, sillä tehtävänannossa kuvataan menetelmän olevan luotettava.

Kysymys 2. (0-15p.)

Kuvittele, että muuan filosofi Haararinne vaatii Suomen lakiin kirjatun sukupuoleen perustuvan syrjinnän kiellon kumoamista. Haararinteen vaatimus saa paljon julkisuutta, koska sen katsotaan edustavan misogyniaa eli naisvihaa.

Sovella tapaukseen rasismien käsitteen analyysijä ja esitele niiden perusteella yleisiä filosofisia perusteita, joiden vuoksi Haararinteen vaatimuksen voisi katsoa olevan misogyninen. Arvioi esittelemiäsi perusteita kriittisesti.

Kriteerit

Kysymys koskee Logos-artikkelia "Rasismi" ja pyytää soveltamaan artikkelin sisältöjä misogyniaan, tai naisvihaan. Tarkoitus on käsitellä misogyniaan analogisena rasismien kanssa. Koska artikkeli käsittelee nimenomaan rasismien käsitteen analyysijä, oletus on, että vastaaja tarkastelee analogisesti misogynian käsitettä. Näin ollen se, että emme tiedä kysymyksen filosofin tahtomuksia, uskomuksia tai muuta käytöstä ei muodosta estettä tapauksen arvioimiselle. Olennaista on yrittää selkiyttää käsitteellinen avaruus misogynian käsitteen ympärillä, ja tarjota perusteita, joilla filosofin ehdotusta voisi kritisoida, jos lisätietoja hänen motiiveistaan ja toiminnastaan joskus saadaan.

Täysien pisteiden saaminen ei edellytä kaikkien sisällöllisesti relevanttien seikkojen mainitsemista, joita lähdemateriaalissa on esitetty. Pelkkien sisällöllisten seikkojen esiintuominen kuitenkin ei voi antaa hakijalle 12 pistettä korkeampaa pistemäärää. Täysien pisteiden saaminen edellyttää vähintään 3p saamista muodollisten seikkojen perusteella. Pistevähennykset ovat mahdollisia, mutta tehtävän kokonaispistemäärä ei voi olla negatiivinen.

Sisällölliset seikat (0-12p):

- (A) Yllä mainitun analogian huomioiminen ja ottaminen tehtävänannonmukaisesti "annettuna" lähtökohtana (1p)
- (B) Yritys muodostaa filosofinen "käsitekartta" misogyniasta annetuilla ehdoilla, so. eritellä mahdollisia käsitteellisiä vaihtoehtoja ja poissulkea epäkelvoja mahdollisuuksia. (2p)

Ongelmatapausten soveltaminen:

- (C) Hyväntahtoisen misogynistin mahdollisuus (0,5p)
- (D) "Hyvin perustellun/rationaalisen misogynian" mahdollisuus (so. argumentti, että naiset ja miehet ovat tosiasiallisesti erilaisia, joten heitä voidaan (tai ei voida) kohdella eri tavoin näiden erojen vuoksi) (0,5p)

Esiteltyjen rasmin analyysien esiintyminen, rasmin/misogynian paikantamisen (lokaation) ongelma. Esimerkiksi:

- (E) Tarkastelu tai maininta (eksplisiittinen tai implisiittinen) paikantamisen/lokaation ongelmasta (0,5-1p)
- (F) Tarkastelu tai maininta toimijaperustaisuus vs. ei-toimijaperustaisuus/institutionaalisuus erottelusta (0,5-1p)
- (G) Non-kognitiivinen analyysi (misogynia voi kummuta tahdosta ja tunteista) (0,5-1p)
- (H) Kognitiivinen analyysi (misogynia voi perustua eksplisiittisille uskomuksille naisten "luonnosta") (0,5-1p)
- (I) Behavioraalinen/toimintaperusteinen analyysi (misogynia voi ilmentyä teoissa ja käytöksessä, myös ilman edellisiä komponentteja) (0,5-1p)
- (J) Konjunkttiiviset ja disjunkttiiviset analyysit (risteytys-/hybridinäkemys) edellisistä (0,5p)

Misogynia ja kontrolliperiaate (so. moraalissa vastuussa voi olla vain, jos on vaikuttanut tapahtumaan omalla toiminnallaan/omilla valinnoillaan). Esimerkiksi:

- (K) Maininta perinteisestä vastuukäsityksestä/kontrolliperiaatteesta ja/tai siihen liittyvästä eettisestä individualismista ja sen soveltamisen mahdollisuuden toteaminen (0,5-1p)
- (L) Episteeminen huolimattomuus. P voi olla vastuussa, jos P:n olisi pitänyt olla kriittisempi uskomuksien muodostamisessa (0,5p)
- (M) Ennakkoluulot usein perittyjä; heikentää vastuullisuutta (0,5p)
- (N) Yhteiskunnalliset rakenteet harvoin kenenkään yksittäisen toimijan kontrollissa, mutta suora vaikutus/pyrkimys vaikuttaa näihin tuottaa vastuun (0,5p)
- (O) Mahdolliset muut kontrolliperiaatteen sovellukset (0,5-1p)

Institutionaaliset rakenteet ja monistiset analyysit, esimerkiksi:

- (P) Institutionaalisen rasmin kuvauksen soveltaminen misogyniaan (0,5-2p)
 - a. Onko instituution tuottama syrjintä tavoiteltua vai tahatonta
 - b. Analyysi toimijaperusteisen rasmin ja institutionaalisen rasmin suhteesta
 - c. Arvio ehdotuksen yhteiskunnallisista vaikutuksista.
- (Q) Monistisen analyysin soveltaminen misogyniaan (0,5-2p)
 - a. Misogynia on sukupuoleen perustuvaa X (vrt. Glasgow'n epäkunnioittavuus-analyysi)
 - b. Argumentti, jonka mukaan misogynian käsite edellyttää moraalisten käsitteiden käyttöä/tekee moraalisten käsitteiden käytön mahdottomaksi

- c. Olennaista erottaa tuomittava sukupuoleen perustuva erottelu (so. misogonia) ei-tuomittavasta (so. syrjintä-analyysi).

Muodolliset seikat (0-3p)

- (R) Analyyttinen lähestyminen (0,5-1p)
- (S) Selkeys ja argumentatiivisuus (0,5-1p)
- (T) Filosofinen harjaantuneisuus (0,5-1p)

Pistevähennykset (maks. -3p):

(*) Perusteeton moralisointi (-0,5 - -1p)

(* *) Asiaankuulumattomat, epäselvät tai perusteettomat/epätodet väitteet (-0,5 - -1p)

(* *) Ohjeistuksen noudattamatta jättäminen (-0,5p - -2p):

- Vastausten tulee olla hyvää suomen kieltä, selkeästi jäsenneltyjä ja kokonaisin virkkein kirjoitettuja.
- Vastauksen tulee muodostaa ajatuksellinen kokonaisuus, jonka ymmärtäminen on mahdollista myös henkilölle, joka ei ole lukenut pääsykoemateriaaleja.